

ПЕСМЕ

ДОЛИНА ДАГЕСТАНА

*У подневној јари долине Дагестана
С оловом у грудма непокретан лежах,
Баш ја - Пригов Дмитриј Александрович,
Димила се рана дубока и свежа,
Отицала крв је цурком - не његова, моја!*

*И присни се свима, а ако није - хоће
Долина Дагестана
Знани леш где лежи,
Мој леш. А можда и његов. Наш леш!
И дими се још увек наша рана
И крв лије-лије-лије у струји што леди.*

***

*Када године прођу и дивљи сада
Народ заборави на дела многа
Широм Русије све ја страшан бићу тада -
Не због оног што писах већ због истине те!
Коме је до писања,
Али тај страх,
А истинит бе,
О мени страх ће ићи широм Русије све.*

СУЗЕ ХЕРАЛДИЧКЕ ДУШЕ

Слаби стихови

*Сустах у првом већ стиху
Катрене почетне
До трећег стигох стиха
У четвртог ево ме.*

*Довукох се до првог
али друге катрене
Довукох се до трећег
Госпде, ево мене.*

Снажни стихови

*Јутрос на Неве обаљу
Сетих се, Александр Сергеич, Вас
Јер Ви одавасте се разврату
Док тако чедно живим ја.*

*И заридих на Неве обаљу
Уснивши раскош женских тела
Одавало ми се разврату
А не да будем тако чедан.*

ЈЕЛКА ОСАМНАЕСТЕ

Била је сурова зима 1918. године. Неизрециво тешко је било првој на свету земљи радника и сељака. Побеснеле хорде Колчака, Деникина, Корнилова, иностраних интервената надирале су ка престоници. Јапанци, Немци, Енглези, Американци, Шпанци, Италијани, бели Пољаци, сви су се трудили да у крви угуше Совјетску Русију. Полугладни и у ритам радници и сељаци су часно бранили интересе своје рођене власти.

У то немирно време иђаше горе-доле својим журним кораком Владимир Илич по дугом ходнику Кремља и срете Феликса Едмундовича Бержинског. "Здраво да сте, друже Бержински" - брзо му добади Владимир Илич, - како стоје ствари на унутарњем фронту? "Бестијалног ли непријатеља, Владимира Иличу," - одговори Феликс Едмундович - "нема милости ни према старцима, ни према женама, ни према деци." Владимир Илич се пажљиво загледа у омршавело лице Феликса Едмундовича у лаганим плавичастим сенкама попалим на јагодине и очне дупље. "Нешто ми не изгледате најбоље, Феликсе Едмундовичу" - забринуто каза Лењин и климну главом. "Да, - с подсмехом ће Бержински, - буржујски лекари су чак некакав инфаркт миокарда открили, ђаво да их носи." Имају право ти кучкини синови" - рече Владимир Илич и замисли се за тренутак, - "многа тога још морамо научити од те проклете буржоазије." "Ви сте, као и увек, у праву, Владимире Иличу," - одговори уозбињени Бержински. "Али, показаћемо ми већ свима њима на шта је спремна радничка класа и сељаштво, пошто су узели своју судбину у своје руке. А што се тиче Вашег срца, оно ће још устребати револуцији," рече Владимир Илич и неочекивано оштрим покретом леве руке дохвати из унутрашњег џепа некакав папирић: "Ево, погледајте, то Вам је налог за санаторијум. Идите у Крим, мало се полечите - па опет на посао, Ви сте нам ту јако потребни, јако." "Али, Владимире Иличу..." - побуни се Феликс Едмундович. "Никакво али, то је партијско наређење. А Ви, друже Јегоров," - Лењин спусти главу према десном рамену и обрати се ађутанту Бержинског - "поведите рачуна о овоме." "Разумем, друже Предсовнаркома," - одговори цин Јегоров, кријући нежан осмејак у густим брцима боје зреле пшенице.

Бержински и Јегоров дођоше у своју собу и почеше да се пакују. У тај час зачу се рески звук телефона. Феликс Едмундович подиже слушалицу и зачу узбуђени, оштри глас Илича: "Феликсе Едмундовичу, пред нама је Нова година, а у вртићу на Пресни дечица су остала без јелке. Организујте то, молим Вас. И немојте мислити да је то ситница, у нашем послу нема ситница. То је ствар од прворазредног револуционарног значаја!" "Разумем, Владимире Иличу," - одговори Бержински.

И он поче да телефонира у рајком, горком, месно одељење ЧК, али нигде ни живе душе: сви су: пребачени на одбрану престонице. Једни одоше на Колчака, други - на Деникина, трећи против острвљене иностране интервенције. Тада Феликс Едмундович одлучним покретом избаци ствари из кофера, ископа са дна маузер, стави га у џеп шињела и рече Јегорову: "Идемо по јелку." "Али Феликсе Едмундовичу..." - покуша да се успротиви цин

Јелена и. Ковачевић

Јегоров, ширећи огромне невеште руке. "То је ствар од прворазредног револуционарног значаја," одбруси Ђержински и брзим кораком крете ка излазу.

Ђержински и Јегоров седоше у аутомобил и по пустој завејаној Москви појурише у предграђе. Чим су напустили Москву, опколише их огромне дубоке шуме. Моћни храстови и лепотице-јеле били су од главе до пете покривени снегом, и тајанствено су светлукли под слабом дневном светлосћу. Владала је апсолутна тишина. Да не поверујеш да се негде воде битке, тутње топови, лије људска крв.

На 45. километру Ђержински нареди Јегорову: "Заустави." "Разумем", - одговори огромни ајутант. Изађоше из аута и неколико минута стајаху као упокани. Беху очарани чудесном панорамом шуме под снегом. Затим узеше секире и кретоше у гуштик. Дуго су бирали јелку док се не зауставише код витке лепотице која стајаше посред пољане, као да је истрчала на чистину, да би сви могли да јој се диве. Почеше да секу. Од моћних удара Јегорова подрхтавала је цела шума. Ђержински је ударао ређе али прецизније.

Када су већ оборили дрво и стали да га везују, зачуше се одједном некакви гласови и у даљини се закомешаше некакве сподобе. "Лежи," командова Ђержински. Онда шапатам нареди: "Довлачи митраљез из аута." "Разумем," - басом одговори Јегоров и отпуза по митраљез.

У то време су баш вршљале у шумама подмосковља банде атамана Антонова. Палили су усеве, уништавали активисте, стрелјали сеоске дописнике и ометали увођење новог живота међу сељаштво.

Укопаше се брзо Ђержински и Јегоров, залегоше. И указаше се са друге стране пољане непријатељи. Ишли су у правилној колони, у новим новчијатим официрским униформама, с пушкама наготовс. Ишли су мучки, без иједног рафала, само је шума стењала под њиховим страшним истовременим кораком. Ђержински стави руку на необухватно раме Јегорова који се већ спремао да опали: "Пусти их поближе. Још малце. Још малце." и када су се већ разазнавала млада, од мржње скамењена лица, блиставе црне чизме, одсејај на сечивима бајонета и чак монокл на лицу маленог и дебелушкастог пуковника који је, предводећи, жонглирао сабљом, Ђержински командова: "Пали!" "Разумем," - одговори Јегоров. И поче бој. Али снаге су биле одвећ неуједначене. Већ је неколико часова трајала тешка битка кад залутали метак погоди Јегорова у главу. "Јегорове!" - викну Ђержински. "Разумем..." - прошапута горостап и осмех замре у његовим пшеничним брцима. Ђержинском је, опет, преостао само један патрон у маузеру, који је сачувао за себе. Тада узе Феликс Едмундович јелку и поче лаганом да се повлачи према ауту. Допуза до аута, увуче јелку, притисну гас али се зачу само неко крчање и ништа се не покрете. А из даљине су се већ чули гласови бандита који су се приближавали. Сакри се тада Феликс Едмундович под јелку, а маузер са јединим

патроном стави уз слепоочницу, да не би био заробљен.

"Види, Вањек, прјекна машина!" - заграјаше окупљени бандити, - може требат дома. Је, Павел, гони стоку, фурт бумо ствар да допеламо комесару!" Привезаше бандити волове за ауто и потераше их алачући.

А Феликс Едмундович за то време лежи сакривен од бандита под крхком завесом, а пред његовим очима се одвија сав тај живот, теретан и леп: тешко надничарско детињство, уз паску надзорника и женски плач, бурна али предивна младост, пуна борбе и хероизма, робијања, прогонства, самица, изгинулих другова, даноноћна, непрекидна борба против лукавог и окрутног непријатеља, када је већ био на положају председника ЧК. Док су се низале те слике из живота у глави председника ЧК, размрдаше волови ауто - и неочекивано забрунда мотор. Брже од муње скочи Ђержински за волан, притиште папучицу гаса. Одскочише уплашени волови, покидаше ужад. И појури аутомобил носећи Феликса Ђержинског ван непријатељског домаћаја. Посакриваше се бандити по рововима и јендецима и распалише за њим. Један непријатељски метак погоди у леву плећку Ђержинског и смрска му кост, али он, савлађујући бол, дотера ауто право пред доклат вртића на Красној Пресњи.

Васпитачи и деца превише рану Феликсу Едмундовичу. А онда сви, уз смех, шале и весеље почеше да ките јелку. Окитише је, украсише куглама, играчкама, посуше конфетама. А Феликс Едмундович, уз веселу децу грају, учврсти на самом врху црвену звезду. "Нека вам увек, децо, светли у вашем срећном и радосном животу ова предводница - црвена звезда", - рече Ђержински и, весело парирајући деци, оде у другу просторију да нико не би приметио како је пребледео због огромне количине изгубљене крви.

Поче деци празник. Музика, галама, плес. Одједном, уред општег весеља, широм се отворише врата и униђе Деда Мраз с поклонима. Нико од деце и васпитача није био изостављен. Неко доби лутку, неко аутић, а неко огромног плишаног меду.

Када је Деда Мраз поделио поклоне, скиде са себе црвену капу, скиде огромну белу браду - и сви га препознаше: "Дедица Лењин! Дедица Лењин!" - повика дечурлија и, заборавив на поклоне и играчке похрли њему. "Но, је ли био страхан Деда Мраз?" - лукаво упита Иљич. Једна девојчица, мања од свих, иступи напред и, порумевши од збуњености, рече: "А ја сам те, дедице Лењину, одмах препознала." "Де-де" - тобоже се љутну Владимир Иљич и подиже девојчицу у наручје: "Прилепио сам тако дугачку браду, све мислим, нико ме неће познати, а ти си ме, лукавице, увребала." "Нисам вас ја увребала, ја сам једноставно знала," - одговори девојчица. "Значи, ниси лукава, него си проишљива. То је добро, потребна су нам таква деца" - каза озбиљно Владимир Иљич, спусти девојчицу на под, приђе Феликсу Едмундовичу и одведе га у кут. "Владимире Иљичу..." - поче Ђержински, и нехотице се мрштећи од болова. "Знам, знам, јуначино. Жао ми је само Јегорова, био је одан комуниста," - рече Лењин. Затим се пажљиво загледа у убледело лице Феликса Едмундовича и забринуто упита: "А шта је с упутом? Да ли сте, драги мој, чули за нешто што се зове партијска дисциплина? Мораћемо да вас ставимо на десетак дана у затвор због неизвршавања наређења. Узгред, послаћу вам тамо и оног, како га оно назвасте, буржујског доктора. Уједно ће вам и срце прегледати. Договоре?" "Разумем," - одговори Феликс Едмундович. "А сада, дајте-дёр како и приличи, да заиграмо око красотице јеле. А онда - ја на посао а ви - под стражу. А?" и Владимир Иљич и Феликс Едмундович сложено, детињски весело и заразно прснуше у смех. И заврте се, заори весеље у вртићу на Красној Пресњи, у самом центру окупираних, гладних Москве, баш као што се заврте и заошијао сав свет те зиме око строге и препорођене Москве, око срца нечувене земље - прве на свету земље радника и сељака.